

GELOOFSLANDSCHAP ROND DEVENTER

DIEPENVEEN

ROUTE 17 km

Welkom bij deze route over Geloof en Landschap rond Deventer. Onderweg komt u langs bijzondere gebouwen en plekken, die veelal met geloof te maken hebben.

Route gemaakt door Landschap Overijssel, en gecontroleerd door routevrijwilliger Ab Bent.

Geloofslandschap rond Deventer

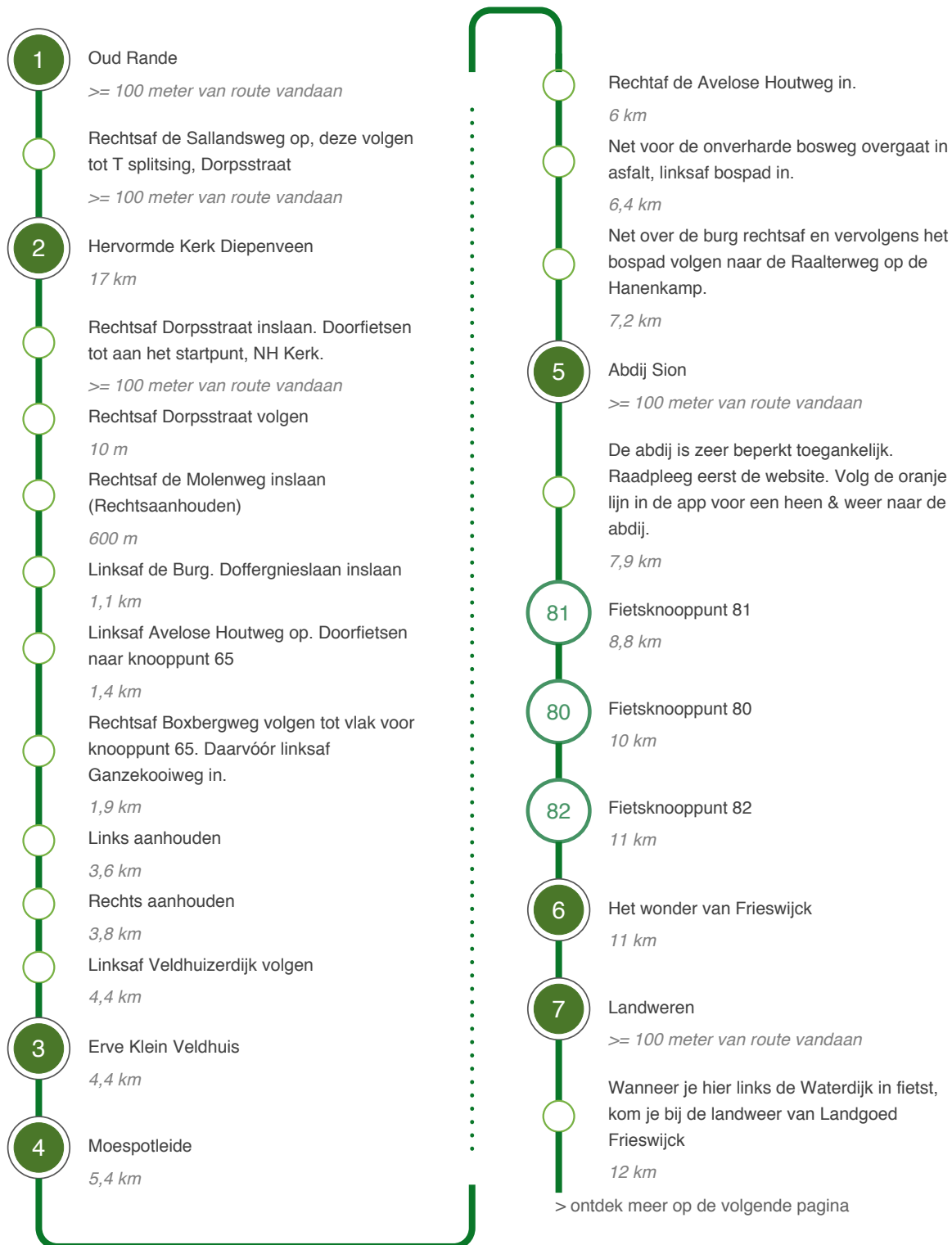
Diepenveen

Geloofslandschap rond Deventer

Hoe kom ik bij het startpunt?

U start bij de Hervormde Kerk in Diepenveen, Kerkplein 4, waar tevens parkeergelegenheid aanwezig is.

Vervolg route

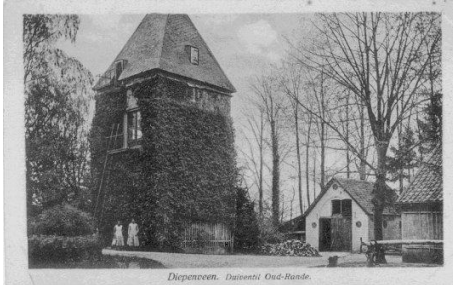
Einde van de route

Geloofslandschap rond Deventer

17 km

1

Oud Rande

Oud Rande

Oud Rande was ooit een machtig kasteel met twee torens. Deze Havezate werd rond 1570 gebouwd door Willem van Doetinchem, zoon van de Schout van Deventer, en in 1838 weer gesloopt. Alleen een toren bleef bewaard.

Schuilkerkje

Het onderste deel van de toren vertelt nog steeds het verhaal van hetatholicisme in de 17e eeuw. Na de reformatie hielden de katholieken hier in het geheim hun diensten. Mocht de godsdienstoorlog ooit weer opblazen, dan kan het schuilkerkje op Oud Rande zo weer in gebruik worden genomen.

2

Hervormde Kerk Diepenveen

Hervormde Kerk

Deze kerk ligt op de oude grens tussen de marken Rande en Tjoene. Dit stukje woeste grond, ook wel 'diepe veen', is rond 1400 in bezit gekomen van Johannes Brinckerinck. Op 17 juni 1400 sticht hij hier samen met Swedera van Runen een vrouwenklooster.

Swedera had man en kind verloren en wilde zich wijden aan "Hemelse dingen". Zij, en ook Johannes Brinckerinck hing de moderne devotie aan, die was gesticht door Geert Groote in Deventer. Dit was een vernieuwingsbeweging gericht op versobering van het kerkelijk leven. Het vrouwenklooster was geïnspireerd op het broederklooster in Windesheim, veel kloostergebouwen zijn tijdens het beleg van Deventer in 1578 verwoest. Maar de kerk is in tact gebleven.

In haar huidige vorm is de kerk aan de westzijde enkele traveeën ingekort en is het dak verlaagd. Aan de plaats en vorm van sommige ramen aan de noordgevel is nog te zien dat de zusters hun koorgebed op een verhoog in de kerk zongen, de 'nonnengallerij'. Aan de vorm van het beboomde kerkplein ten zuiden van de kerk is de omvang van de voormalige kloosterhof nog te herkennen. In 1756 zijn de overgebleven

conventsgebouwen tegenover de zuidzijde van de kerk als 'pastorij' en 'kosterij' ingericht. Thans zijn deze als particuliere woningen in gebruik. Aan de dorpsstraat bevindt zich nog een woning met het jaartal 1578, met muurwerk dat eens deel uitmaakte van de kloosterbrouwerij. (Bron ANWB/Zimmermanfonds)

Pastorie tuin

De pastorietain is naast de kerk nog één van de overblijfselen van het vrouwenklooster dat hier heeft gestaan. Een parochietuin had een uitstraling van een kasteeltuin, maar ook die van een boerenhof, waar binnen zich een moestuin, een boomgaard en een siertuin bevinden. De tuin was voor de geestelijken, die het niet breed hadden, belangrijk in de voorziening van groente en fruit.

Stinzen

In de parochietuinen komen vaak niet inheemse planten voor. De adel namen op reizen naar verre landen vaak vreemde planten mee die een plek kregen in de parochietuin. De planten hoorden bij de rijke stenen gebouwen van de adel.

En niet bij de arme houten arbeider woningen. De meegebrachte planten uit de verre landen bracht men in verband met rijkdom en werden daarom stinzeplanten genoemd. Het Friese woord stins betekend steen, verwijzend naar de stenen gebouwen.

3

Erve Klein Veldhuis

Erve Klein Veldhuis

Deze boerderij stamt uit de middeleeuwen. Door Aleijt Haderslief is deze boerderij geschonken aan het Heilige Geest Gasthuis, de voorloper van Stichting IJssellandschap. Ze was daarmee een 'kostkoper', haar 'kostje was gekocht'.

Als tegenprestatie voor de schenking werd namelijk voor haar levensonderhoud gezorgd, een soort pensioen. Ze vroeg daarvoor 20 molder (een oude molenaarsmaat) winterrogge en 6 pond kleine penningen.

Na haar dood moest jaarlijks een klein bedrag aan het koor van de Lebuiniskerk geschonken worden en in het Heilige Geest Gasthuis moest jaarlijks een kaars worden gebrand. De boerderij is nu nog steeds in bezit van Stichting IJssellandschap.

Moespotleide

© David de Wit 2011

Moespotleide

Op Landgoed Kranenkamp zijn in 2008 en 2009 werkzaamheden uitgevoerd om de natuurwaarden en waterkwaliteit van het gebied te verbeteren. Zo is de Moespotleide verondiept en zijn oevers minder steil gemaakt. Ook zijn er natte laagtes gemaakt, dit maakt dat er een mooi natuurgebied ontstaat.

Bijzondere plantensoorten

Door het verlagen van het gebied dient het gebied nu ook als waterberging. Bij hevige regenval kan het water hier tijdelijk buiten de oevers van de Moespotleide treden. Er komen nu al bijzondere plantensoorten voor als veldrus, holpijp, waterviolier en waterpunge.

Abdij Sion

Landgoed Frieswijk

In 1883 heeft een aantal monniken van de orde van Cistercienszers zich gevestigd op landgoed Frieswijk. Ze huurden er het bouwhuis. Echter, de plek was volgens hen niet rustig genoeg. De onrust deed schade aan de stilte en ingetogenheid waar de paters naar zochten.

Abdij Sion

Om meer rust te vinden, kochten de paters in 1890 Erve Vulik en het Leeuwen, samen met 58 hectare grond. Op deze plek is men toen begonnen met de bouw van het kloostercomplex 'Abdij Sion'.

<https://www.nieuwsion.nl/openstelling-en-rondleidingen/> (Openingstijden Sion)

6

Het wonder van Frieswijk

Het wonder van Frieswijk

Het verhaal gaat dat landgoed Frieswijk in de middeleeuwen een bedevaartsoord met 'De Heilige Boom met een Mariabeeld' was. Om zijn onschuld op een dienstmaagd te bewijzen, zou de knecht een spaak van een wagenwiel in de grond hebben gestoken.

Mariabeeld

Nog voor hij uitgesproken was kwamen er al groene twijgen aan de spaak, die uitgroeide tot een grote eikenboom. Hier zou ook een Mariabeeld zijn geplaatst. Begin 20e eeuw werd in een boerderij in het naburige Averlo een Mariabeeld gevonden dat nu in de Nicolaaskerk in Schalkhaar vereerd wordt.

Madonna van Frieswijk

Sommigen menen dat dit de Madonna van Vrieswijk uit de legenden is. Er is echter geen aantoonbaar verband tussen het Mariabeeld en de legende. Thea Beckman is geïnspireerd geraakt door de legende en schreef er een boek over, 'Het wonder van Frieswijk'

Landweren

Landweren

Rondom landgoed Frieswijck liggen houtwallen met een opvallend hoge wal. Dit zijn de zogenoemde 'landweren'. Deze werden in de middeleeuwen aangelegd om ongewenst bezoek van het land te weren. Landweren bestonden uit een diepe greppel met een hoge aarden wal met waarop ondoordringbare begroeiing.

Sallandse landweer

De bekendste landweer is de Sallandse landweer, die het Oversticht en Gelre van elkaar scheidde. De Landweer bij landgoed Frieswijck heeft waarschijnlijk meer met 'mode' te maken en minder met het weren van de ongewensten. Landweren hoorden nu eenmaal bij een landgoed vond men in die tijd.

Nieuw Rande

Landgoed Smets Rande

In 1853 werd het landgoed Smets Rande aangekocht door de heer Duymaer van Twist, gouverneur-generaal van Nederlands-Indië in de 19e eeuw. Hij is bekend geworden door zijn prominente aanwezigheid in het boek 'Max Havelaar' van Multatuli.

Huis Nieuw Rande

Hij bezat Smets Rande al, maar het huis was te bouwvallig. Daarom bouwde hij in 1857 iets verderop een 'Nieuw Rande'. Het oude Smets Rande werd verbonden met Nieuw Rande door een beukenlaan.

Thorbecke

Behalve een beroemde eigenaar kende Nieuw Rande ook een bekende regelmatig terugkerende gast, in de persoon van Thorbecke, de grondlegger van de Nederlandse grondwet.

Hotel Gaia

Hotel Gaia

Een eerste vermelding van het landgoed is van 1285. Toen woonde familie Rande hier in een kasteel waar niet veel van over is. In 1857 laat AJ Duymaer van Twist, de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië in Multatulli's Max Havelaar, Nieuw Rande bouwen.

Rijksmonument

Het pand is in 1998 aangemerkt als Rijksmonument en is eigendom van Stichting IJssellandschap. Bij Hotel (Geb en) Gaia houden ze van de natuur en van het goede leven. In de keuken werken ze het liefst met verse, biologische seizoensproducten uit de eigen Sallandse streek. Lekker en eerlijk.